Rapportage: Taskforce indeling digitaal spectrum

Inleiding

Door de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat is een Taskforce 'Indeling digitaal spectrum' ingesteld onder leiding van een onafhankelijk voorzitter (zie bijlage 1 voor de samenstelling). Deze Taskforce heeft als opdracht gekregen om de voor- en nadelen te verkennen van alternatieve indeling(en) van het digitale spectrum bestemd voor (radio)omroep.
Ter invulling van de opdracht heeft de Taskforce de technische, juridische en financiële aspecten van deze alternatieve indelingen in ogenschouw genomen. Tevens is in verkennende zin aandacht besteed aan de mogelijke betekenis van externe factoren voor beoogde uitkomsten, zoals de noodzakelijke afstemming met buurlanden. Bij deze verkenning is essentieel dat zowel de kansen als de mogelijke consequenties van alternatieve indelingen zorgvuldig in beeld worden gebracht en dat daarbij een aantal randvoorwaarden en condities in acht zijn genomen.
Door de Taskforce is aan een technische werkgroep, eveneens onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, opdracht gegeven om scenario's te ontwikkelen die bijdragen aan een efficiëntere indeling van het digitale spectrum. De belangen van alle vergunninghouders (bestaand en toekomstig) zijn bij het in kaart brengen van mogelijke scenario's meegewogen. Bestaande partijen zijn aanvullend in de gelegenheid gesteld om hun wensen ten aanzien van alternatieve indelingen in te brengen[1]. De NLPO heeft op een later moment ingebracht dat naast deze wensen ook voldaan moet worden aan de voorwaarde dat alle lokale publieke (streek)omroepen geaccommodeerd moeten kunnen worden.

In de tussenrapportage van 26 maart 2018 zijn door de technische werkgroep een viertal scenario's (1 t/m 4)[2] geformuleerd. Op verzoek van de Taskforce heeft de technische werkgroep twee van deze scenario's nader uitgewerkt (te weten scenario's 2 en 4).
Voor scenario 2 geldt als hoofdkenmerk dat laag 3 en 4 geruild worden, hetgeen betekent dat bestaande vergunninghouders te weten MTV NL en de niet-landelijke partijen (hiertoe behoren ook de hoogvermogen middengolfpartijen) van lagen wisselen. Idee hierachter is dat de huidige laag 3, waarvan MTV NL nu vergunninghouder is, frequentie-technisch beter is toegesneden op de wensen van de niet-landelijke commerciële en publieke partijen. Het gaat er dan om kleinere gebieden te creëren, die volgens de niet-landelijke commerciële partijen beter aansluiten op hun businessmodel dat gebaseerd is op lokale reclame-inkomsten. Voor de regionale publieke omroepen sluiten deze gebieden beter aan op hun analoge verzorgingsgebieden.
Daarnaast wordt er in dit scenario een landelijke laag gecreëerd die bestaat uit één Single Frequency Network (SFN). Dit laatste vereist wél de instemming van onze buurlanden.

Als terugvaloptie is ook scenario 4 nader uitgewerkt. Ook in dit scenario wordt aan de wensen van de niet-landelijke partijen tegemoetgekomen door laag 4 aan te passen. In dit scenario wordt niet uitgegaan van een ruil met laag 3. Aan de wens van de landelijke partijen om een landelijk SFN te

1. Als bijlage 1 wordt de opdracht aan de technische werkgroep bijgevoegd en zijn de eerder geformuleerde uitgangspunten toegevoegd.
2. Zie voor een beschrijving de tussenrapportage die als bijlage 2 is toegevoegd.

creëren kan in dit scenario echter pas tegemoet worden gekomen nadat de vergunningstermijn van MTV NL afloopt, te weten op 15 februari 2024. Ook hier is internationale coördinatie nodig.

Nadere toetsing

Na de eindrapportage, die door de technische werkgroep aan de Taskforce is gepresenteerd op 17 april 2018, zijn van beide scenario's de juridische aspecten nader in beeld gebracht. De financiële aspecten (exploitatielasten en omstelkosten) hebben de verschillende vergunninghouders in beeld laten brengen door hun operator waarbij de Taskforce heeft aangegeven dat deze kosten door de vergunninghouders zelf worden gedragen.
Vanuit juridische optiek is aanbevolen om eerst de internationale coördinatie af te ronden alvorens wijzingen in bestaande netwerken en vergunningen door te voeren[3]. Op deze wijze blijft er maximale onderhandelingsruimte bestaan in het coördinatieproces. Daarvoor geldt echter één uitzondering. In de Taskforce is overeengekomen dat de NLPO, vooruitlopend op de afronding van de internationale coördinatie, al gebruik mag maken van de beschikbare frequentieruimte van het gekozen scenario. Voorwaarde is wel dat dit gebeurt op eigen rekening en voor eigen risico aangezien er op latere datum eventuele frequentiewijzigingen moeten worden doorgevoerd. Ander aspect is het voorkomen van storingen bij andere gebruikers van het digitale (radio)spectrum.

Uit de juridische analyse van EZK komt naar voren dat niet alle wensen van partijen te realiseren zijn. De wens van MTV NL om extra frequentieruimte te verkrijgen door middel van een wijziging van de huidige vergunning is in strijd met de jurisprudentie over het object van de vergunning. Deze beoordeling is bevestigd in een advies van de Landsadvocaat. Voor de wens van MTV NL om zijn vergunning verlengd te krijgen is onderzoek vereist door een onafhankelijke derde naar de vraag welke motivering hieraan ten grondslag kan worden gelegd.

Tevens is, voor de beantwoording van de vraag of bij wijziging van de huidige vergunningen de economische waarde van deze vergunningen in positieve zin wijzigt, nader onderzoek noodzakelijk. Dit geldt voor de niet-landelijke vergunningen, maar ook voor de vergunning van MTV NL.
De Taskforce-leden zijn overeengekomen dat MTV NL en EZK over de juridische analyse en de wensen van MTV NL in overleg zullen treden. Uitgangspunt hierbij is dat gezocht wordt naar alternatieve mogelijkheden om aan de wensen van MTV NL tegemoet te komen om zodoende aan een voorkeursscenario van de gehele Taskforce te kunnen voldoen.

Naast een juridische analyse is ook inzicht in de kosten noodzakelijk.
In zowel scenario 2 als in scenario 4 zijn er aanpassingen nodig aan de huidige netwerken (omstelkosten). Ook zouden de exploitatiekosten kunnen wijzigen. De Taskforce heeft daarom aan operator Broadcast Partners gevraagd inzicht te geven aan de niet-landelijke partijen en MTV NL in de benodigde netwerkwijzigingen en de daarmee gepaard gaande kosten. Dit met als oogmerk dat partijen duidelijk zicht moeten hebben op de financiële consequenties van de aangedragen scenario's.

---

[3] Uiteraard zal daar waar mogelijk wel de voorbereidingen worden getroffen.

Tijdens de Taskforce van 22 juni 2018 hebben partijen aangegeven op hoofdlijnen tevreden te zijn met de eerste resultaten van de juridische analyse en de kostenverkenning en dat er op basis van het voorliggende beeld vooralsnog een voorkeur bestaat voor scenario 2. De kosten van de niet-landelijke partijen moeten echter nog verder gedifferentieerd worden alvorens partijen definitief kunnen instemmen met de voorliggende scenario's. Wel is geconstateerd dat de verzorgingsdiagrammen voldoen aan de wens van de niet-landelijke partijen en dat de totale kosten voor de exploitatie afnemen.
De niet-landelijke partijen hebben wel aangegeven dat een andere indeling van het spectrum gaat leiden tot een andere kostenverdeling. Er zullen tussen partijen onderling verschuivingen plaatsvinden die met zich brengen dat een partij meer moet betalen dan voorheen of juist minder. Bovendien treden er kostenverschuivingen op tussen de publieke en commerciële omroepen.

Door EZK is aangegeven dat de omstelkosten en andere kosten als gevolg van de herindeling voor rekening van de vergunninghouders zijn. Aan vergunninghouders staat het vrij om daar onderling nadere afspraken over te maken.

Tijdens de Taskforce van 24 september 2018 heeft de voorzitter van NLCR aangegeven dat hij niet namens alle niet-landelijke partijen kan spreken, maar dat hij wel kan aangeven dat de leden van de NLCR niet allemaal in kunnen stemmen met scenario 2. Dit heeft te maken met onder andere de hoogte van de aanpassingskosten en de verschuiving van de kosten onderling tussen de niet-landelijke partijen.

De Taskforce heeft daarom een aanvullende opdracht geformuleerd voor de technische werkgroep, "om na te gaan of scenario 2, zoals vastgelegd in de eindrapportage, ook te realiseren is zonder inbreng van laag 4, en om te onderzoeken welke technische consequenties dat heeft voor de andere digitale lagen".

Op 9 oktober 2018 heeft de technische werkgroep zijn aanvullende rapportage uitgebracht met daarin opgenomen twee varianten op het eerder scenario 2, scenario 2a en scenario 2b.
Variant 2a gaat ervan uit dat na afloop van de niet-landelijke commerciële vergunningen (in 2022) laag 4 wordt vervangen door een regionale laag gebaseerd op provinciale grenzen. Hierdoor komt dan voor toekomstige regionale vergunninghouders meer capaciteit beschikbaar en is een kwaliteitsverbetering mogelijk.
Variant 2b gaat ervan uit dat laag 4 ook na afloop van de huidige vergunningstermijn (in 2022) de regionale laag blijft voor alle regionale niet-landelijke vergunninghouders. Gevolg is dat er definitief geen provinciale indeling meer kan worden nagestreefd.

Aangezien de twee nieuwe scenario´s varianten zijn op scenario 2 luidt de juridische analyse in algemeen zin niet anders dan de juridische analyse die uitgevoerd is op basis van de eerdere scenario's 2 en 4, zij het dat op deelaspecten bij de twee nieuwe scenario's net iets andere keuzes worden gemaakt. Zo zal bijvoorbeeld in deze nieuwe varianten geen sprake zijn van wijziging van de bestaande niet-landelijke vergunningen, hetgeen minder risico op bezwaar en beroepsprocedures met zich brengt.

De kosten wijzigen uiteraard wel in de twee nieuwe scenario´s, dan wel in tijd of worden voor de niet- landelijke partijen vermeden aangezien zij niet van digitale laag wisselen.

Invulling nadere gespreken partijen

MTV NL

Aangezien de Taskforce een voorlopige voorkeur heeft uitgesproken voor scenario 2, waarbij gedurende de looptijd van de vergunning van MTV NL een gedeelte daarvan nodig is om een andere indeling op termijn te realiseren, heeft er gedurende de zomermaanden een aantal gesprekken plaatsgevonden tussen EZK en MTV NL. Uitgangspunt en vertrekpunt voor de gesprekspartijen vormde daarbij de juridische analyse van EZK en het advies van de Landsadvocaat.
Vanuit EZK is aangegeven dat zij zich zal inspannen om een verlenging van de huidige vergunning van MTV NL mogelijk te maken. Om een verlenging mogelijk te maken zijn wel een aantal voorwaarden noodzakelijk. Zo zal er onderzoek gedaan moeten worden naar de rechtvaardiging van de verlenging en zal er ook een verlengingsprijs moeten worden berekend waar al dan niet een eventuele waardestijging in verdisconteerd zit.
Vanuit EZK is tevens aangegeven dat zij extra digitale frequentieruimte beschikbaar in de Randstad in de markt zal zetten via het instrument van de VOA. Indien er geen schaarste is, zoals MTV NL eerder heeft ingeschat, kan zij deze frequentieruimte om niet verwerven.

MTV NL heeft aangegeven dat zij eerst zekerheid wil over de vraag of de verlenging van haar vergunning doorgang kan vinden en zo ja onder welke voorwaarden.
MTV NL wil eerst dat de benodigde onderzoeken zijn afgerond voordat zij definitief kan instemmen met één van de scenario's. MTV NL wil wel onder voorwaarden instemmen. Voorgaande betekent dat er wel een advies voor de Staatssecretaris van EZK afgerond kan worden maar dat de coördinatie met de buurlanden opgeschoven dient te worden.

Niet-landelijke commerciële partijen

Ook met de niet-landelijke partijen zijn gesprekken gevoerd naar aanleiding van de verzwaring van de ingebruiknameverplichting en de verzwaring van de kosten die dit met zich brengt. Partijen zijn zich bewust van het feit dat de verplichting in hun huidige vergunningen om te voldoen aan de zwaardere ingebruiknameverplichting de grondslag vormt voor de verlengingen. Desalniettemin is EZK bereid na te gaan of er een verlichting mogelijk is. Aangezien de onderliggende vraag `zijn een aantal van deze kleinere partijen wel in staat om in DAB te investeren` nog niet beantwoord is, lijkt het verstandig om na te gaan hoe invulling gegeven kan worden aan de ingebruiknameverplichting op het bestaande netwerk in laag 4. Daarna kan binnen de tijd die nodig is voor de juridische onderzoeken, waarvan dan ook het onderzoek naar een eventuele waarde wijziging van de huidige niet landelijke vergunningen deel uitmaakt, alsnog bezien worden of een ruil met het netwerk van MTV NL tot de mogelijkheden behoort aangezien de niet-landelijke partijen hebben aangegeven dat zij een voorkeur hebben voor scenario 2.
Voorwaarde is dan wel dat alle bestaande commerciële vergunninghouders in de huidige laag 4 in kunnen stemmen met deze wijziging en de kostenverschuiving die dit met zich meebrengt. Dat

bekent ook dat er gesproken moet worden met de niet-landelijke partijen die nu niet zijn aangesloten bij de NLCR. De NLCR heeft aangegeven deze taak op zich te nemen maar zij hebben daarbij aangegeven hiervoor tijd nodig te hebben om deze overeenstemming te realiseren.

Uitvoerbaarheid van de scenario´s

Na beoordeling van zowel de technische, juridische als financiële aspecten worden alle vier de nader onderzochte scenario's (2, 2a, 2b en 4) beoordeeld als **uitvoerbaar onder voorwaarden,** waarbij het belangrijk is om op te merken dat de voorwaarden per scenario verschillen. Afhankelijk van het gekozen scenario is de medewerking van MTV NL nodig om het uiteindelijk doel, te weten een efficiëntere indeling van het digitale spectrum, mogelijk te maken.

De Taskforce-leden geven aan zich te kunnen vinden in het wachten met het opstarten van de coördinatie onderhandelingen met onze buurlanden om eerst uitvoering te geven aan de benodigde onderzoeken die duidelijk maken of en zo ja onder welke voorwaarden een verlenging van de vergunning van MTV NL mogelijk is.

Het is vanuit de coördinatieonderhandelingen niet wenselijk om halverwege over te stappen op een ander scenario. De Taskforce-leden zijn zich ervan bewust dat de start van de coördinatie van één van de scenario´s derhalve inhoudt dat andere scenario's worden verworpen. Het doorvoeren van eventuele wijzigingen in een scenario kan alleen voor zover dit er niet toe leidt dat reeds gemaakte toezeggingen of afspraken in het kader van internationale coördinatie herroepen moeten worden.
Pas indien deze coördinatie-onderhandelingen tot succes leiden, kan worden overgegaan tot definitieve implementatie van dit scenario. Echter in samenspraak met de NLPO is afgesproken dat aan de Taskforce de mogelijkheid wordt voorgelegd om vooruitlopend op de daadwerkelijke implementatie te bezien onder welke voorwaarden een tijdelijke uitgifte van layer 6 (of gedeeltes daarvan) mogelijk is. Hiervoor is het in ieder geval noodzakelijk dat aan de zijde van de NLPO geaccepteerd wordt dat er voorafgaande aan de definitieve uitkomsten van het coördinatieproces o.a. sprake kan zijn van frequentiewisselingen. Risico's die verbonden zijn aan deze tijdelijke uitgifte zijn derhalve voor rekening en risico van de NLPO.

Taskforce-leden zijn zich ook bewust van de tijdsduur die na de coördinatie nodig is om in juridische zin wijzigingen door te voeren. Dat geldt ook voor het gegeven dat wijzigingen van de bestaande vergunningen besluiten zijn in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Ongeacht wat derden partijen doen, spreken de Taskforce-leden de intentie uit om over en weer geen bezwaar of beroep aan te tekenen tegen deze besluiten. De Taskforce-leden geven tevens aan dat zij er alles aan zullen doen om ook hun achterban hieraan te conformeren.

Voor zover één van de scenario´s zou kunnen leiden tot desinvesteringen voortkomend uit de verzwaring van de ingebruiknameverplichting zal er in samenspraak met EZK worden bezien op welke wijze dit voorkomen kan worden, waarbij partijen er zich rekenschap van geven dat er na de implementatie sprake is van een ander netwerk dan ten tijde van de vergunningverlening en er

sprake is van een transitieperiode. Indien de ingebruiknameverplichting van de huidige vergunningen wordt gewijzigd, wordt reeds geacht aan het voorkomen van desinvesteringen tegemoet te zijn gekomen.

Keuze Taskforce-leden

In de Taskforcevergadering van 15 november 2018 hebben partijen hun eindoordeel over de scenario's uitgesproken en een keuze gemaakt uit vier voorliggende scenario´s te weten: scenario 2, scenario 2a en 2b, dan wel scenario 4.

Advies

Alle aspecten wegende is het draagvlak binnen de Taskforce het grootst voor scenario 2.
De Taskforce adviseert de Staatssecretaris derhalve om instemming te verlenen aan de uitvoering van dit scenario onder de voorwaarden dat de benodigde juridische onderzoeken zo spoedig worden uitgevoerd zodat er voor de zomer 2019, of zoveel eerder als mogelijk is, duidelijkheid is of en zo ja onder welke condities een verlenging van de huidige vergunning van MTV NL mogelijk. Belangrijk daarbij is dat ook dat de prijs die MTV NL moet betalen voor een verlenging van hun vergunning duidelijk is. Ook moet duidelijk worden of een wijziging van de vergunningen van invloed is op de waardebepaling van de niet-landelijke vergunningen.
De periode die nodig is om de onderzoeken uit te voeren, zal tevens worden aangewend om meer duidelijkheid te krijgen op de vraag op welke wijze de ingebruiknameverplichting voor de niet-landelijke partijen bijgesteld kan worden zonder de grondslag van de verlenging aan te tasten.
Na afronding van de onderzoeken en na een definitieve keuze voor scenario 2 van de Taskforce, zal de coördinatie van dit scenario kunnen worden uitgevoerd.

Bijlage 1: Taskforce "*Indeling Digitaal Spectrum*": Opdracht toetsing scenario's
Bijlage 2: Tussenrapportage technische werkgroep
Bijlage 3: Eindrapportage technische werkgroep
Bijlage 4: Aanvullende rapportage van de technische werkgroep

Taskforce Indeling Digitaal Spectrum: Opdracht toetsing scenario's

Versie 5 maart 2018.

1. Context.

De Taskforce gaat de voor- en nadelen verkennen van alternatieve indeling(en) van het digitale spectrum voor digitale radio. Van belang daarbij is de vraag of er een efficiëntere indeling mogelijk is voor partijen die nu reeds gebruik maken van dit spectrum maar ook voor mogelijke toekomstige gebruikers[1]. Een efficiëntere indeling van het digitale spectrum kan namelijk bijdragen aan de doelstelling van digitalisering.

Bij deze verkenning is essentieel dat zowel de kansen als de mogelijke consequenties van alternatieve indelingen zorgvuldig in beeld worden gebracht en dat daarbij een aantal randvoorwaarden en condities in acht worden genomen. De belangen van alle vergunninghouders (bestaand en toekomstig) worden hierbij meegewogen.

Om tot een afgewogen oordeel te kunnen komen, is daarom vereist dat de wensen ten aanzien van alternatieve indelingen van het digitaal spectrum van alle stakeholders worden geïnventariseerd en dat alle mogelijke wijzigingen in het spectrum worden verkend zodat de voor- en nadelen daarvan helder worden.

Op deze wijze kunnen er verschillende alternatieve indelingen van het digitaal spectrum (opties) in kaart worden gebracht. Het door Broadcast Partners gepresenteerde verbetertraject voor wijziging van het spectrum voor digitale radio is daartoe een goed vertrekpunt.

Al de mogelijke opties zullen worden getoetst op haalbaarheid, uitvoerbaarheid en draagvlak.

2. Omschrijving wensen vergunninghouders.

NPO: Heeft geen additionele wensen t.a.v. herindeling DAB+. Ze wenst haar huidige kavel (12c) te behouden en in te blijven zetten overeenkomstig de huidige vergunning. PMSE is van cruciaal belang voor de NPO/NOS ten behoeve van de live-programmavoorziening en nieuwsgaring.
De NPO wil dan ook gegarandeerd hebben dat minimaal de capaciteit van één DAB-kavel beschikbaar is in het gehele land (dit betekent 1.7MHz vrije/schone bandbreedte). Deze capaciteit mag bestaan uit meerdere geografische verschillende kavels. (hoeft dus niet perse de huidige laag 5 te zijn) Daarnaast wil de NPO de mogelijkheid behouden om ook de overige restruimte in band III voor PMSE te kunnen inzetten.

RPO: Wil graag verzorgingsgebieden hebben die beter aansluiten bij de verzorgingsgebieden van de regionale omroepen (huidige allotments zijn te groot). RPO wil dat de minimale bandbreedte 96 KBP per kanaal is om een goede uitzendkwaliteit te realiseren en innovatieve diensten te kunnen ontwikkelen).
Daarnaast is er ook voor de RPO ruimte voor innovatie en eventuele extra kanalen zoals opgenomen in het concessiebeleidsplan Liefdevoorderegio.nl (level playing field). Een andere frequentie-indeling leidt niet tot eenmalige of structurele extra/hogere kosten voor de RPO/regionale omroepen.
Een overgang naar een eventuele andere frequentie-indeling leidt evenmin tot dekkingstekort of ontvangstklachten in het eigen verzorgingsgebied (ofwel, de praktische dekking is identiek aan de dekking voorafgaand een eventuele overgang).

NLPO: Indeling op basis van de streken zoals deze door de NLPO is vastgesteld. Grotere gebieden, lees samenvoegen van streken, is zeer ongewenst. Dit betekent (zoveel als mogelijk) aansluiting vinden bij het lokale verzorgingsgebied. De indeling gaat nu uit van ongeveer 80 streken, terwijl er

[1] Bedoeld is hier met name de NLPO maar ook de PMSE-sector.

in de huidige praktijk nog 260 omroepen zijn. De lokale publieke omroepen moeten ook in de gelegenheid zijn om op laag vermogen met meerdere zenders uit te zenden. De lokale publieke omroepen moeten de volledige vrijheid hebben de zenders/apparatuur zelf in te richten; geen gedwongen winkelnering. Een alternatief zal aan de indeling moeten voldoen die nu vanuit het AT voorligt, uitgaande dus van 80 gebieden.

NLCR: Sluit zich aan bij de RPO hetgeen concreet inhoudt dat de NLCR ook graag wil dat de verzorgingsgebieden beter aansluiten bij hun regionale verzorgingsgebieden (huidige allotments zijn te groot). De allotments moeten op provinciegrenzen worden gemaakt. Ook de NLCR wil graag ruimte voor kwaliteitsverbetering (minimale bandbreedte zou dan ook voor de NLCR naar 96 KBP moeten) Belangrijke voor de NLCR zijn de kosten. Zij gaan ervan uit dat de kosten voor de ombouw van bestaande netten niet voor NLCR zijn.

VCR: Het op korte termijn beschikbaar komen van minimaal 1 extra landelijk dekkend SFN-netwerk, dit om te kunnen voldoen aan het uitzenden van meer programma's met een hogere bitrate (96 KBP[2]).
Op termijn zou er als die mogelijkheden er zijn een 3e landelijk dekkende netwerk, liefst ook SFN, beschikbaar moeten komen, om DAB+ zo het leidende netwerk te kunnen maken.

PMSE: genoeg capaciteit om werk te kunnen (blijven) uitoefenen. De PMSE sector heeft minimaal de capaciteit van een vrij DAB-kavel nodig (1.7 MHz vrije/schone bandbreedte in het hele land). Er is geen directe voorkeur voor een geografische samenstelling van frequenties binnen een dergelijk kavel. Voorkeur voor een landelijk kanaal, en als dat niet lukt niet te versnipperd.
De gebruikte frequenties zouden bij voorkeur moeten liggen tussen 6D en 11D aangezien vrijwel alle apparatuur over deze tuning-range beschikt.
Daarnaast wil de PMSE sector de mogelijkheid blijven behouden om de overige restruimte in Band III te gebruiken.

MTVNL: MTVNL is in beginsel bereid om te spreken over het leveren van (delen van) layer 3, als daar voldoende tegenover staat. Dat zou bijvoorbeeld kunnen zijn:

- Een op 7C gebaseerde (bijna) SFN met dubbele dekking in de randstad.
- Aangezien het hier een moeizaam opgebouwde businesscase betreft is een langere termijn nodig voor de businesscase. Zou dus gesproken moeten worden over een verlenging van de huidige vergunning.
- Men kan ook denken aan een partiële kavelwissel waarbij MTVNL in de randstad extra dekking krijgt en &c een groter bereik krijgt bijvoorbeeld door het oprekken van allotments.
- MTVL staat open voor andere ideeën maar wil dit in voorkomende gevallen in een vroeg stadium met de Taskforce kunnen bespreken

3. <u>Te toetsen scenario's.</u>
   a. Het vertrekpunt voor de toetsen scenario's vormt het raamwerk "Verbetertraject DAB-netwerken" van Broadcast partners (gepresenteerd in de Taskforce vergadering van 20 februari 2018).[3]

4. <u>Criteria.</u>

---

[2] Het wijzigen van de bitrate in de verlengde commerciële vergunningen, is niet mogelijk. Wel kan de extra ruimte verdeeld worden conform de Telecommunicatiewet, waarin de hoofdregel is dat schaarse frequentieruimte geveild wordt.
[3] Binnen dit raamwerk zijn meerdere deelkeuzes denkbaar afhankelijk van de wensen van de Taskforce leden.

De scenario's worden getoetst aan de volgende criteria[4]:

- Zijn de wensen van de vergunninghouders in te passen in het scenario? (te toetsen door technische werkgroep(wg))
- Levert het scenario een bijdrage aan een efficiënter frequentiegebruik ?(te toetsen door wg)
- Is het scenario technisch uitvoerbaar ? (te toetsen door wg)?
- wat zijn de technische consequenties van aanpassingen van de verschillende lagen voor de verschillende belanghebbenden en hoe werkt dat onderling op elkaar in? (te toetsen door wg)
- Op welke termijn is een scenario uitvoerbaar, zijn er Quick wins? (te toetsen door wg)?

- Is het scenario juridisch houdbaar? (te toetsen door EZK)
- Is het scenario haalbaar in het kader van de internationale coördinatie ? (te toetsen door AT)
- Wat zijn de financiële effecten van de scenario's ? (te toetsen door EZK/FEZ)

5. Randvoorwaarden

Zie het startdocument.

6. Planning.

De Taskforce ontvangt graag een (tussen) rapportage van de werkgroep over de resultaten van de toetsing op uiterlijk 23 maart ten behoeve van de Taskforce vergadering op 26 maart.

Tijdens deze Taskforce vergadering kunnen afspraken gemaakt worden over een (eind)rapportage t.b.v. de Taskforce vergadering van 17 april 2018.

[4] Belangrijk is dat deze criteria niet (of niet allen) al vooraf een belemmeringen opwerpen om een deelkeuze nader uit te werken. De technische werkgroep heeft over de technische aspecten wel een adviserende rol bij het maken van keuzes.

Taskforce indeling digitaal spectrum

Tussenrapportage
Technische Werkgroep

Tussenrapportage
Technische Werkgroep

- Inleiding
- Tussenrapportage: vier scenario's
- Wensen Taskforce-leden, toetspunten, internationale coördinatie
- Aanvullende vragen van de TW
- Nadere informatie uit de markt (BP)
- Overwegingen t.a.v. de opdracht
- Lagen 1 (NPO) en 2 (VCR) blijven ongemoeid

Tussenrapportage: Scenario 1

- Omruil DAB laag 3 met DAB laag 4
- RPO/NLCO krijgen een netwerk met 9 allotments
- Medewerking MTVNL nodig (huidige vergunninghouder laag 3)
- Geen technische maatregelen of int. coördinatie nodig (wel omstelkosten)
- Laag 7 geen SFN (blijven 5 allotments)

Tussenrapportage:
Scenario 2

- Ruil laag 3 (MTVNL) voor een landelijk SFN
- RPO/NLCO krijgen een netwerk met 9 allotments. Omstelkosten.
- Medewerking MTVNL nodig. Krijgt SFN terug.
- Int. coördinatie is nodig om uit de lagen 4, 5, 6 en 7 twee SFN's te maken en een laag voor lokale radio

Tussenrapportage: Scenario 3

- Aanpassing laag 4 t.b.v. RPO en NLCO
- RPO en NLCO krijgen een provinciale laag met 7/8 allotments. Kost frequenties uit andere lagen. Omstelkosten
- MTVNL blijft in laag 3 (m.u.v. 9C)
- Int. coördinatie is nodig om van 9C een landelijke laag (m.u.v. Limburg) in SFN te maken

Tussenrapportage:
Scenario 4

- Semi-landelijke SFN, zonder invloed op laag 3 van MTVNL
- RPO en NLCO krijgen een provinciale laag met 7/8 allotments. Kost frequenties uit andere lagen. Omstelkosten
- MTVNL blijft in laag 3 (ongewijzigd)
- Landelijk SFN is mogelijk maar zonder Zeeland
- Int. coördinatie nodig voor SFN en lokaal

Aan: Taskforce DAB
Van: Voorzitter Technische Werkgroep
Datum: 13 april 2018
Onderwerp: Eindrapportage Technische Werkgroep

Hierbij bied ik u de eindrapportage van de Technische Werkgroep (TW) aan. Hierin is conform het verzoek van de Taskforce een tweetal scenario's uitgewerkt. In elk scenario is een (tijds-)fasering aan gebracht, afhankelijk van onder meer de internationale coördinatie. Tevens is in een aantal gevallen een aantal varianten te onderscheiden.

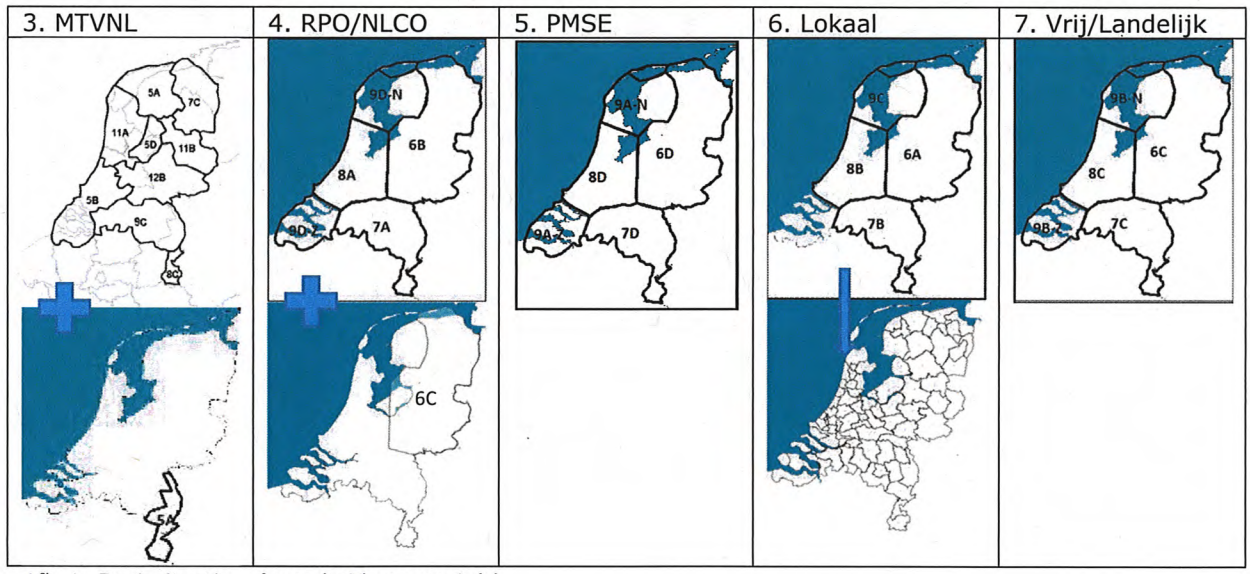
De TW is beschikbaar om vragen te beantwoorden als die niet tijdens de vergadering van de Taskforce al beantwoord kunnen worden.
Tevens is de TW bereid om om in een extra overleg met de juristen van EZK de precieze details door te nemen die van belang zijn om een juridische toets uit te voeren.

EINDRAPPORTAGE TECHNISCHE WERKGROEP

Inleiding

Dit document bevat de technische analyse naar aanleiding van de opdrachtbeschrijving van de Taskforce van 5 maart 2018, waar de Technische Werkgroep (hierna: TW) bij deze naar verwijst. Eerder heeft de TW - op hoofdlijnen - een viertal scenario's uitgewerkt in een tussenrapportage. Deze tussenrapportage is op maandag 26 maart 2018 besproken in de Taskforce. De Taskforce heeft daarbij besloten om de TW te vragen de scenario's 2 en 4 nader uit te werken. Deze nadere uitwerking treft u aan in deze eindrapportage.

Net als in de tussenrapportage is het uitgangspunt dat de lagen 1 en 2 (resp. van de NPO en VCR) onaangetast blijven. De overige lagen zien er op dit moment nog als volgt uit (basissituatie):

Afb. 1: Basissituatie - (voor beide scenario's)

NB.
- MTVNL heeft na een ruil met Duitsland een dubbele dekking in Limburg.
- In het kader van de verlenging van de B-kavels in 2017 en/of veiling van B-kavels, zijn een viertal B-kavels gekoppeld met allotment 6C in laag 7.
- De weergegeven lokale laag is nog in de planfase. Verdere coördinatie met buurlanden is nog nodig. De weergegeven pijl tracht dit visueel aan te duiden. Ongeacht het scenario, moet voor de lokale laag rekening gehouden worden met een kleiner aantal gebieden dan de hier aangegeven gebieden.

In deze analyse worden de scenario's 2 en 4 nader uitgewerkt. Daarbij zijn – voor zo ver mogelijk - de wensen van de Taskforce-leden meegenomen en de toetspunten beschreven.

Voorbehoud

Ondanks de zorgvuldige totstandkoming van deze eindrapportage is de definitieve kanaalverdeling en allotmentvorming afhankelijk van de resultaten van internationale coördinatie. De kleuren van de allotments in de plaatjes hebben geen betekenis, anders dan aan te duiden of gebieden of allotments hetzelfde kanaal hebben. Gelijke kleuren in verschillende plaatjes zullen niet dezelfde kanaalnummers hebben, tenzij het een vergelijking tussen twee varianten betreft.

Scenario 2: (DAB laag 3 ruilen voor landelijke SFN en dubbele dekking Randstad)

In dit scenario is het uitgangspunt dat het MTVNL kavel (nu laag 3) grotendeels beschikbaar komt voor de RPO, NLCO en AM. Door de andere, meer langs provinciale grenzen lopende, indeling passen de regionale omroepen beter in deze laag en bestaat technisch de mogelijkheid om in een hogere kwaliteit uit te zenden. Tevens is het niet meer nodig om de NLCO omroepen, zoals oorspronkelijk voorzien, separaat in frequentieblok 6C (van laag 7) te plaatsen omdat alle omroepen in deze nieuwe regionale laag passen.

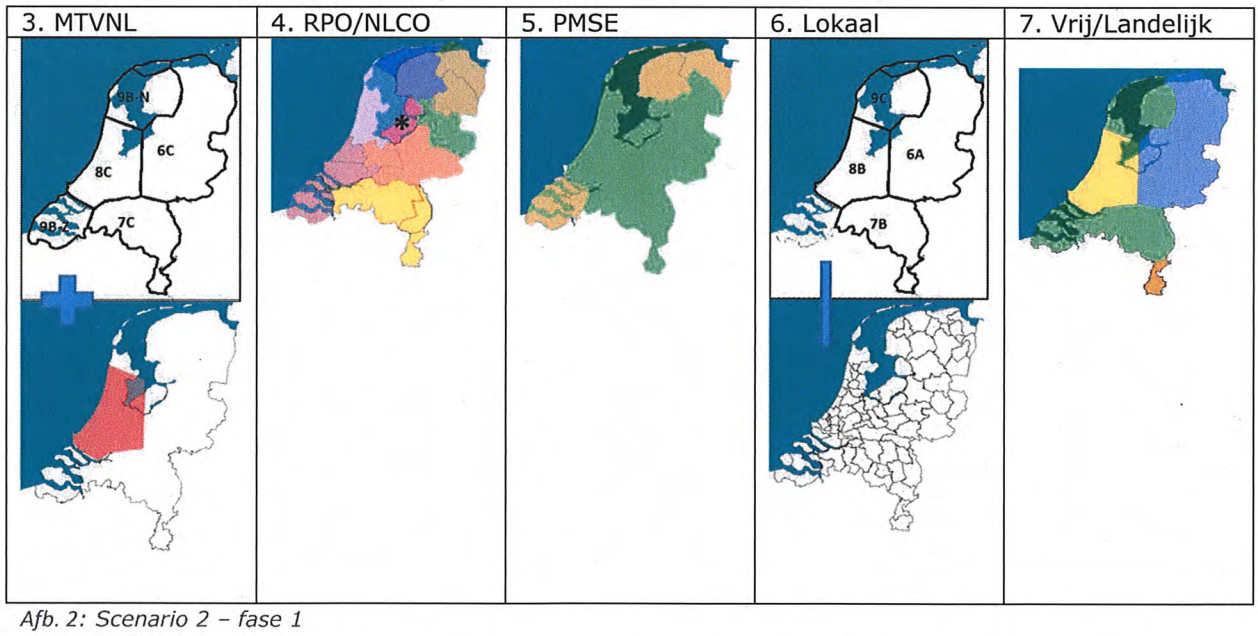
MTVNL krijgt op haar beurt een (semi)landelijke SFN ter beschikking en de dubbele dekking wordt verplaatst van Limburg naar de randstad.

Wijzigingen op korte termijn

De TW heeft onderzocht of het mogelijk is om het scenario onder te verdelen in twee verschillende tijdfases. Er zou dan een tussensituatie ontstaan (fase 1) die kan worden gerealiseerd voordat de internationale coördinatie is afgerond (fase 2). In de eerste fase worden er nog geen voorzieningen getroffen voor *alle* partijen en mogelijk ontstaan ook dubbele omstelkosten.

Fase 1

In deze fase kunnen de regionale laag voor RPO/NLCO en een eerste deel van de landelijke SFN reeds gerealiseerd worden. Daar is geen internationale coördinatie voor nodig. De doorlooptijd van deze fase is – technisch gezien - kort, omdat het alleen een ruil betreft. De situatie is weergegeven in afb 2.

Afb. 2: Scenario 2 – fase 1

* *Het is waarschijnlijk niet wenselijk om voor een korte periode een apart kanaal in te zetten voor alleen Flevoland (zeer beperkt aantal deelnemers (1-3), dubbele omstemmingskosten). Het is beter Flevoland vanaf het begin te koppelen aan Noord-Holland (zie fase 2). Een aanzienlijk deel van Flevoland kan hiermee verzorgd worden. Nader onderzoek is nodig om te bezien in welke mate dit voor heel Flevoland geldt*

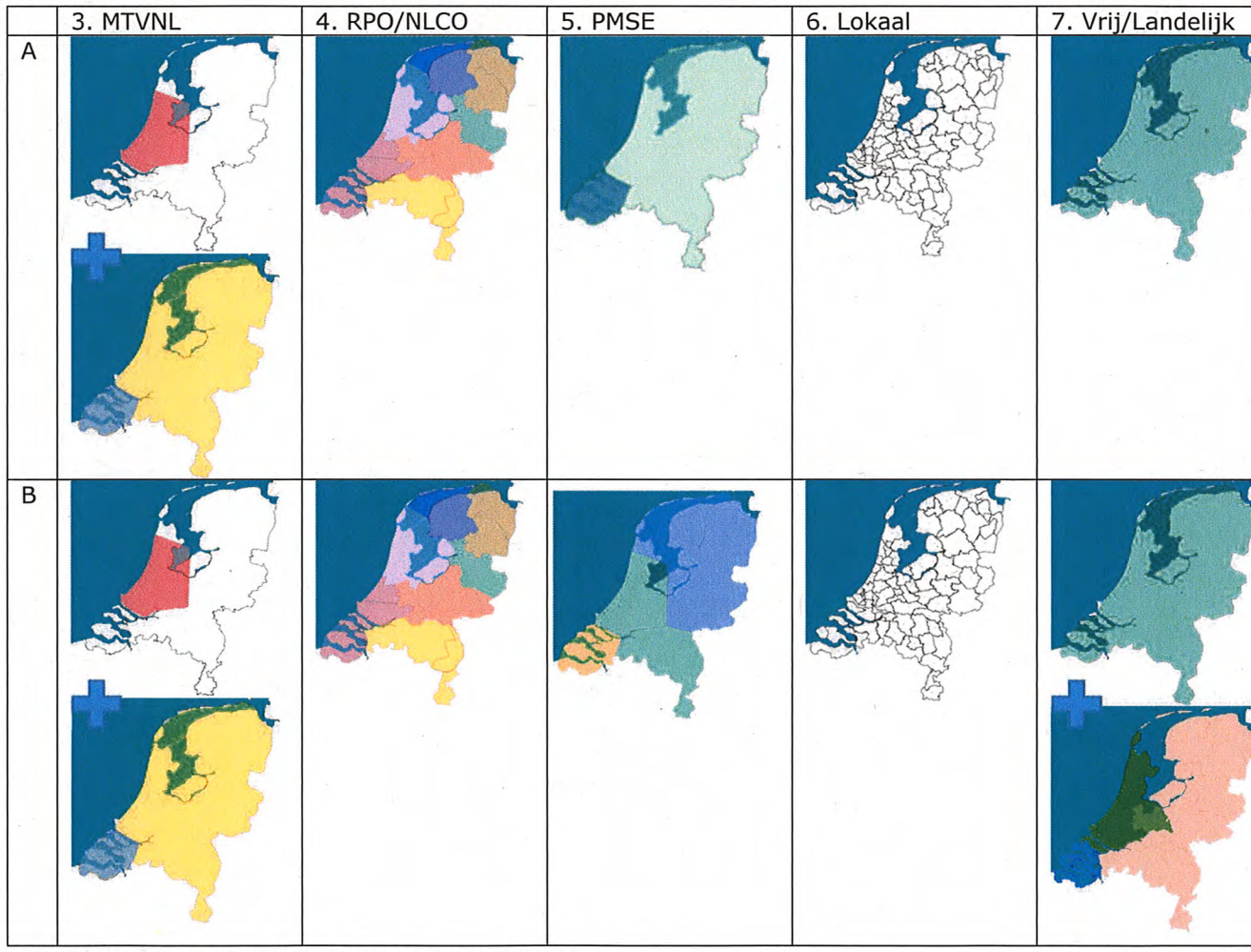
Er wordt in deze fase vanuit gegaan dat de VCR een MFN krijgt, welke voorsorteert op de SFN die in de eindfase gerealiseerd zou kunnen worden. In dat geval is een dubbele dekking in de Randstad voor MTVNL alleen mogelijk indien er tussen de nieuwe laag van MTVNL en de RPO/NLCO-laag enkele frequentiewisselingen plaatsvinden. Voor PMSE zou er een alternatieve inrichting gehanteerd moeten worden. Zonder coördinatie beschikt Nederland niet over de DAB rechten die voor hoogvermogenstoepassingen nodig zouden zijn voor de PMSE frequenties. Aanpassing van de

verzorgingsgebieden, rekening houdende met provinciegrenzen, is in deze fase, weliswaar beperkt, nog mogelijk. Of dit geheel juridisch vormgegeven kan worden en wat de financiële consequenties zijn, dient nader te worden bekeken.

Voor de PMSE-sector geldt dat het in fase 1 gaat om capaciteit die nu weliswaar beschikbaar is, maar die niet voor langere termijn als hoogvermogensrechten verworven kunnen worden. Het gaat hier om een kortetermijnoplossing waarmee in deze periode het gebruik van de PMSE-sector door kan gaan. Kanaalwisseling voor fase 2 is echter noodzakelijk.

Fase 2

In fase 2 van dit scenario wordt, na afronding van de internationale coördinatie, de eindsituatie van scenario 2 bereikt, zie Afb. 3. Hierin worden twee varianten geschetst: variant A is de primaire variant. Variant B geeft een alternatief aan dat sterk afhankelijk is van de internationale haalbaarheid.

Afb. 3: Scenario 2: boven variant A, onder variant B

In beide varianten van dit scenario is in beginsel een (semi-)landelijk SFN gerealiseerd voor MTVNL, m.u.v. Zeeland (dat heeft een aparte frequentie) maar met dubbele dekking in de Randstad. De RPO/NLCO DAB laag bestaat nu uit 7 allotments (Flevoland is samen gegaan met Noord-Holland, Limburg met Brabant en Zeeland met Zuid-Holland). Daarnaast is voor de VCR een landelijk SFN gecreëerd dat gebruikt kan worden ten behoeve van landelijke radio.

In variant A zijn de rechten voor PMSE vastgelegd in een eigen laag met hoogvermogensrechten. Wanneer deze laag voor PMSE wordt ingezet, wordt er geen gebruik gemaakt van de internationale rechten om met hoog vermogen uit te zenden. Het is van belang om PMSE voldoende te

beschermen tegen storing vanuit het buitenland. Door aan te sluiten bij de praktische behoeften is het in variant B mogelijk om de hoogvermogensrechten voor DAB in te zetten (buiten de 7 lagen voor omroep om) en voldoende bescherming te realiseren voor PMSE. In variant B is er vanuit gegaan dat het bij internationale coördinatie lukt om voor PMSE voldoende bescherming te verkrijgen in Zuid-Nederland. In dat geval wordt het mogelijk een extra semi-landelijke dekking te maken.

Indeling RPO/NLCO

Op basis van de nieuwe regionale laag voor RPO, NLCO en AM-partijen (7 gebieden in fase 2) is onderstaande – indicatieve – indeling gemaakt.

Gebied:	Kavels:	Totaal:
Friesland	RPO Friesland, B10,B11,B12,B16,C10,B27,B35, Continu-niet gekoppeld	9
Groningen/Drenthe	RPO Groningen, RPO Drenthe, B13,B14,B15,B26,B34,B37	8
Overijssel	RPO Overijssel, B18,B19,B29, B28,B17	6
N-Holland / Flevoland	RPO N-Holland, RPO Flevoland,B01,B02,B03,B04,B05, B33,C01	9
Utrecht / Gelderland	RPO Utrecht, RPO Gelderland, B09,B20,B30,B32,B36	7
Zeeland / Z-Holland	RPO Zeeland, RPO Rijnmond, RPO West, B06,B08,C12,B24,B07	8
Brabant / Limburg	RPO Brabant, RPO Limburg, B21,B22,B23,B25,B31,B38, Continu 2x niet-gekoppeld, Trend Media 1x niet gekoppeld	11

Afb. 4

NB.
- Uitgaande van een bitrate van 96 kb/s kunnen er max. 12 partijen in multiplex.
- Voor een aantal niet aan analoge B-kavels gekoppelde capaciteitseenheden is een keuze gemaakt: 1 eenheid uit 9D-N zijn geplaatst in gebied Friesland; 3 eenheden uit 7A zijn geplaatst in gebied Brabant/Limburg.
- Sommige analoge kavels kunnen ook met een andere gebied gekoppeld worden, deze indeling lijkt echter het meest voor de hand te liggen.
- Er is voor elke kavel een koppeling met één gebied gemaakt.

Plussen en minnen – scenario 2:

- RPO/NLCO krijgen een regionale laag met uiteindelijk 7 allotments (fase 2). Hogere bitrate is hiermee mogelijk.
- Fase 1 van dit scenario is – technisch gezien - snel te realiseren maar te zien als een tussenstap. De reeds bestaande zendernetwerken van RPO/NLCO en MTVNL moeten aangepast worden. Het levert echter geen winst voor alle partijen en er zijn ook risico's omdat de uitkomst van de internationale coördinatie nog onzeker is.
- In fase 1 zijn er voor MTVNL – indien wenselijk – mogelijkheden om kanaal 7C in Brabant/Limburg en Groningen/Drenthe in te zetten. Ook kan een dubbele dekking in de Randstad gerealiseerd worden.
- Dit scenario leidt tot minder kanaal-omstemmingen en daarmee vergunningswijzigingen dan scenario 4.
- Voor fase 2 van dit scenario is internationale coördinatie noodzakelijk om twee (zo veel mogelijk landelijke) SFN's te maken en de laag voor lokale radio te realiseren.
- Een lokale laag is realiseerbaar. Voor de lokale laag zijn er op langere termijn geen verschillen tussen scenario 2 en 4. Het realiseren van 81 allotments zal in beide scenario's lastig realiseerbaar zijn. Echter, de huidige situatie, zonder aanpassing van de overige lagen, is slechter dan de in scenario's 2 en 4 geschetste opties.
- Medewerking van MTVNL voor dit scenario is noodzakelijk.

Scenario 4: (Semi-landelijke SFN zonder invloed op laag 3 van MTVNL)

In dit scenario wordt een nieuwe DAB laag gevormd voor RPO, NLCO en AM zonder de laag van MTVNL daarbij te betrekken. De medewerking van MTVNL is voor dit scenario niet nodig.
De nieuwe regionale laag kent een inrichting gebaseerd op provinciale grenzen met 7 gebieden. Door een andere, meer langs provinciale grenzen lopende indeling passen de regionale omroepen beter dan nu en er bestaat technisch de mogelijkheid om in een hogere kwaliteit uit te zenden.

Dit scenario is onder te verdelen in drie verschillende tijdfases. De eerste fase is de fase voordat de internationale coördinatie is afgerond. De tweede fase betreft de periode daarna, maar voordat de vergunning van MTVNL is afgelopen. De derde fase betreft de periode na afloop van de vergunning van MTVNL.

In fase 2 van dit scenario wordt er een SFN, met uitzondering van Zeeland, voor landelijke omroep gerealiseerd.

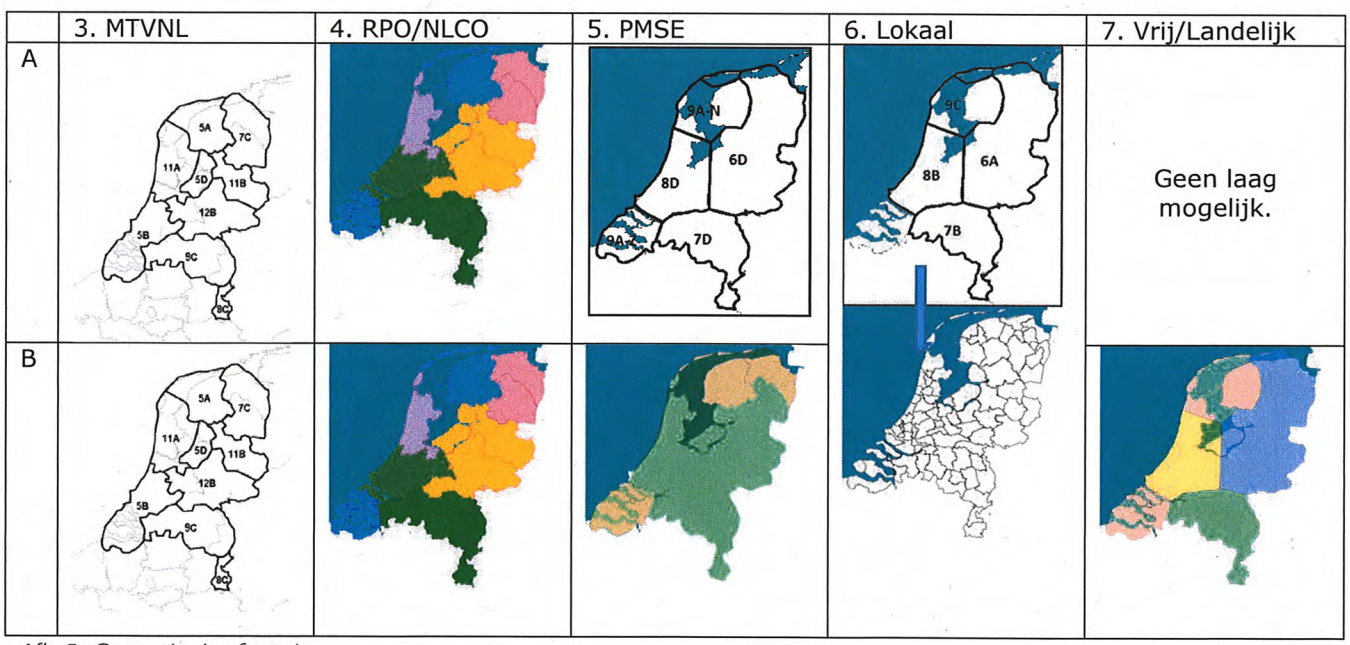
Fase 1

De eerste fase is de fase voordat de internationale coördinatie is afgerond. In deze fase zou de nieuwe regionale laag voor RPO, NLCO en AM reeds gerealiseerd kunnen worden, maar dit vraagt een coördinatie-inspanning en er is geen landelijke multiplex mogelijk.

Dit kan door uit te gaan van de huidige rechten van Nederland voor laag 4 en laag 7. Volgens de Geneve 06 afspraken mogen zenders tot 20 km buiten een allotment geplaatst worden. Hiermee is het mogelijk het daadwerkelijk gebruik (en verzorging) aan te passen aan (een deel van) de provinciegrenzen.

De doorlooptijd van deze fase is – technisch gezien – kort omdat deze zonder internationale coördinatie kan plaatsvinden. Wel dient er dan rekening mee gehouden te worden dat n.a.v. de coördinatie-uitkomsten (in fase 2) er meerdere kanaal-omstemmingen plaats kunnen vinden.

In deze fase zijn er twee varianten te onderscheiden: A en B. In variant A blijft de PMSE-sector in zijn regionale laag en blijft er geen ruimte over voor de VCR. In variant B is in deze fase voor VCR alsnog een landelijke dekking mogelijk in de vorm van een MFN, indien de laag voor PMSE zou worden aangepast.

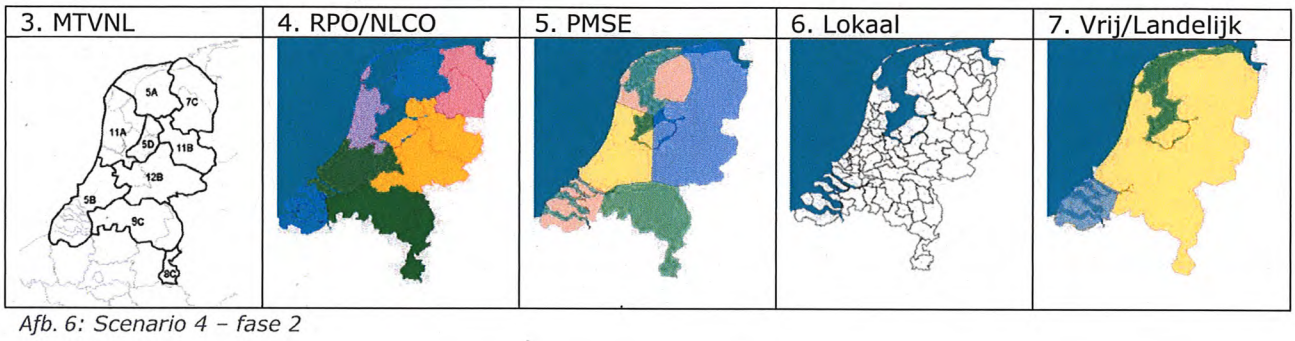

Afb. 5: Scenario 4 – fase 1

Voor de PMSE-sector geldt in variant B dat het hier gaat om een capaciteit die beschikbaar is maar niet volledig in rechte beschermd wordt tegen toekomstige ontwikkelingen. Het gaat bij fase 1 om een kortetermijnoplossing en in deze periode zal het noodzakelijke gebruik van de PMSE-sector door kunnen gaan. Kanaalwisseling voor fase 2 is echter noodzakelijk.

Fase 2

Fase 2 van dit scenario is de fase na internationale coördinatie maar voor de afloop van de vergunning van MTVNL. Internationale coördinatie is noodzakelijk om een landelijke SFN-laag (m.u.v. Zeeland) te maken. Hiervoor is geen frequentieruil met MTVNL nodig is. Zoals zichtbaar in afb. 6 blijft het netwerk van MTVNL hier ongemoeid. Ook voor de realisatie van de lokale laag is coördinatie nodig.

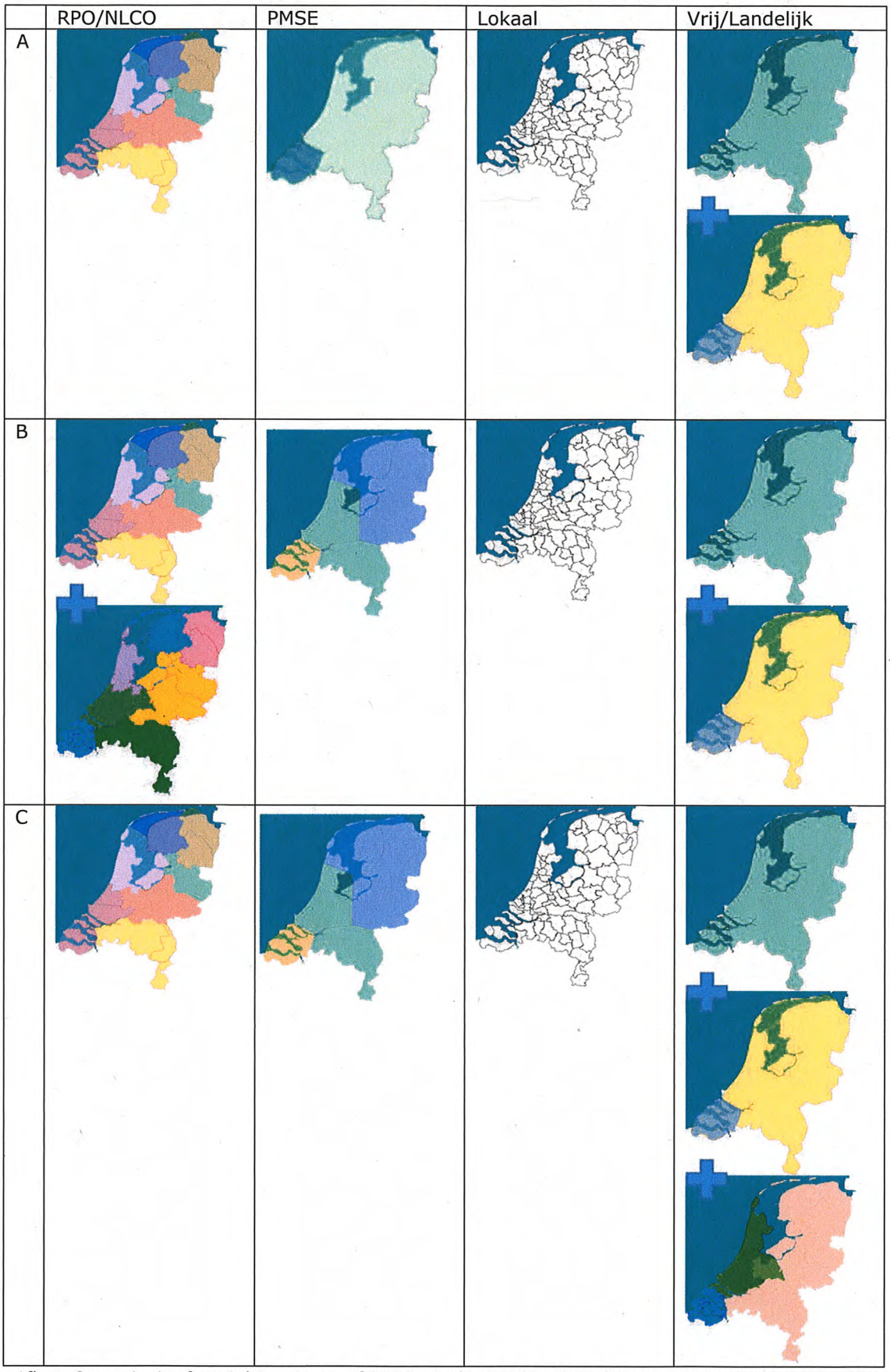
Afb. 6: Scenario 4 – fase 2

Fase 3

Fase 3 betreft de situatie vanaf 2024. De vergunning van MTVNL eindigt op 15 februari 2024. Na deze datum komen de frequenties uit de huidige laag 3 weer ter beschikking van de overheid. Voor de RPO/NLCO betekent dit dat een kanaal-omstemming en aanpassing van een deel van de samenwerkingsverbanden naar een nieuwe indeling kan plaatsvinden. De nieuwe laag heeft voor een groot deel de indeling van de oude MTVNL laag met een aantal kanaalaanpassingen. Na internationale coördinatie zijn dan twee landelijke SFN's mogelijk, waarvan één m.u.v. Zeeland (variant A).

In de varianten B en C is er vanuit gegaan dat het bij internationale coördinatie lukt om voor PMSE voldoende bescherming te verkrijgen in Zuid-Nederland. In dat geval is het voor de RPO/NLCO mogelijk om hun DAB laag in fase 2, behoudens een enkele kanaalaanpassing, te behouden. Wel ontstaat er dan een tweede regionale laag (variant B).

Een andere mogelijkheid is te kiezen voor een regionale laag, met een inrichting vergelijkbaar met de huidige MTVNL laag (zoals in variant A) met een aanvullende semi landelijke laag (variant C). Vanuit frequentie-efficiëntie overwegingen is het zinvol voor de PMSE laag te streven naar zo groot mogelijke allotments.

Afb. 7: Scenario 4 – fase 3 (situatie vanaf 2024, zonder MTVNL. Vrijgekomen ruimte staat nu bij vrij/landelijk)

Indeling RPO/NLCO

Op basis van de nieuwe regionale laag voor RPO, NLCO en AM-partijen (7 gebieden in fase 1 en 2) is onderstaande – indicatieve – indeling gemaakt. Voor fase 3 geldt dezelfde tabel als voor scenario 2.

Gebied:	Kavels:	Totaal:
Friesland	RPO Friesland, B10,B11,B12,B16,C10,B27,B35, Continu-niet gekoppeld	9
Groningen/Drenthe	RPO Groningen, RPO Drenthe, B13,B14,B15,B26,B34,B37	8
Overijssel, Gelderland, Flevoland	RPO Overijssel, RPO Gelderland, RPO Flevoland,B18,B29,B17,B30,B32,B20,B28,B19,C01	12
N-Holland	RPO N-Holland, B03,B04,B33,B02,B05,B01	7
Utrecht / Z-Holland	RPO Utrecht, RPO West, RPO Rijnmond, B09,B36,B07,B08,B06,C12	9
Zeeland	RPO Zeeland, B24	2
Brabant / Limburg	RPO Brabant, RPO Limburg, B21,B22,B23,B25,B31,B38,Continu 2x niet-gekoppeld, Trend Media 1x niet gekoppeld	11

Afb. 8

Plussen en minnen - scenario 4:

- RPO/NLCO krijgen in fase 1 een regionale laag met 7 allotments. Hogere bitrate is hiermee mogelijk.
- Allotment Zeeland voor RPO/NLCO heeft hier (wellicht) tot en met fase 2 slechts twee vergunninghouders. Dat heeft gevolgen voor de kosten van deelnemende partijen in dit allotment.
- MTVNL behoudt haar huidige laag 3. Daarmee zijn er dus in fase 1 en fase 2 twee landelijke lagen met een regionale indeling.
- PMSE beschikt over een laag, een laag voor lokale omroep is realiseerbaar vergelijkbaar met scenario 2.
- Het scenario is technisch uitvoerbaar. De reeds bestaande zendernetwerken van RPO/NLCO moeten aangepast worden.
- Een landelijke SFN-laag (m.u.v. Zeeland) voor landelijke radio is mogelijk, maar dan in fase 2. In fase 3 kan dan (mogelijk) worden overgestapt naar een volledige SFN.
- De implementatie van dit scenario duurt langer dan bij scenario 2.
- Omdat dit scenario uit drie fases bestaat i.p.v. twee is de implementatie en de daarmee samenhangende internationale coördinatie ingewikkelder dan bij scenario 2.
- Medewerking van MTVNL is niet noodzakelijk in dit scenario.

Juridisch te onderzoeken

De belangrijkste, nog te onderzoeken juridische punten voor de verschillende scenario's worden hieronder genoemd.

- Het enige voor dit punt relevante verschil tussen scenario 2 en 4 is de wijziging van de MTVNL-vergunning.
- Bij iedere kanaal- of allotmentwijziging, of aanpassing van de vergunde capaciteit is een aanpassing van de vergunning nodig. Denk ook aan de Regeling extra vergunningen publieke mediadienst (WJZ/15004833).
- Na coördinatie is in een aantal gevallen wijziging van het NFP nodig.
- De voorwaarden om te bepalen in welk gebied een NLCO's en of een hoogvermogen AM-partijen gekoppeld wordt, dienen onderzocht te worden. Dit vraagt ook een NFP- aanpassing.

Definitieve versie d.d. 9 oktober 2018

RAPPORTAGE TECHNISCHE WERKGROEP

Inleiding

Naar aanleiding van een verzoek van de voorzitter van de Taskforce DAB brengt de Technische Werkgroep (TW) deze aanvullende rapportage uit. Naar aanleiding van de Taskforce-bijeenkomst van maandag 24 september 2018 is door de voorzitter van de Taskforce op woensdag 26 september 2018 de volgende opdracht geformuleerd:

Is het scenario 2, zoals vastgelegd in de eindrapportage van de technische werkgroep, ook te realiseren zonder inbreng van laag 4, (waarmee bedoeld wordt dat de niet landelijke publieke en commerciële partijen gebruik blijven maken van hun huidige netwerk) en welke consequenties heeft dit in technische zin voor de andere lagen. Wat zou er dan wel mogelijk zijn?

De doorlooptijd voor de opdracht is twee weken.

De TW is voortvarend aan de slag gegaan met deze opdracht en heeft hiervoor twee werksessies gehad op maandag 1 oktober en donderdag 4 oktober 2018.

Varianten scenario 2

De TW heeft als uitgangspunt Scenario 2 met de daarbij gehanteerde kaders en uitgangspunten genomen. Hierbij zijn twee varianten voor scenario 2 uitgewerkt. Variant 2a en variant 2b.

De eerste variant (2a) gaat uit van laag 4 *tot* afloop van de vergunningen van de regionale vergunninghouders in 2022. Daarna komt er een inrichting gebaseerd op provinciegrenzen conform de wensen van de RPO.

De tweede variant (2b) gaat uit van laag 4 zoals die nu is voor de regionale vergunninghouders. Ook nadat de vergunningen voor regionale omroepen in 2022 aflopen blijft laag 4, met deze indeling, voor regionale omroepen bestemd.

<u>Toelichting variant 2a</u>
Variant 2a gaat er van uit dat na afloop van de NLCO vergunningen (in 2022) laag 4 wordt vervangen door een regionale laag gebaseerd op provinciale grenzen. Hierdoor komt dan voor toekomstige regionale vergunninghouders meer capaciteit beschikbaar en is een kwaliteitsverbetering mogelijk.
Deze variant geeft, ten opzichte van variant 2b mogelijk iets meer mogelijkheden om de lokale laag te realiseren, afhankelijk van het verloop van de internationale coördinaties.

<u>Toelichting variant 2b</u>
Variant 2b gaat er van uit dat laag 4 ook na afloop van de huidige vergunningstermijn (in 2022) de regionale laag blijft voor alle regionale vergunninghouders. Gevolg is dat er definitief geen provinciale indeling meer kan worden nagestreefd. De nu door regionale omroepen ervaren capaciteitsbeperkingen (audiokwaliteit, bezetting multiplex) in laag 4 worden met deze variant niet opgelost.

<u>Fasering</u>
Voor beide varianten kan er gekozen worden voor implementatie binnen de huidige vergunningsperiode (*rij B in de tabellen*) of voor implementatie bij het ingaan van de nieuwe vergunningsperiode in 2022 (*rij C in de tabellen).*

Bij implementatie binnen de huidige vergunningsperiode ontstaat in variant 2a een extra fasering. Dat zal tot een extra kanaalwissel leiden en heeft effecten op de coördinatie.

Aandachtspunt allotment 6C

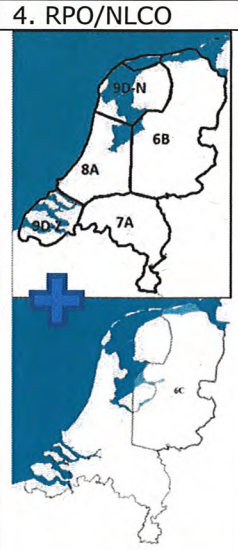
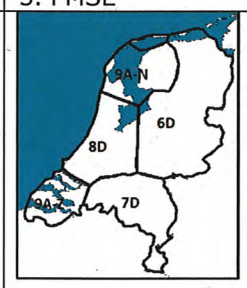
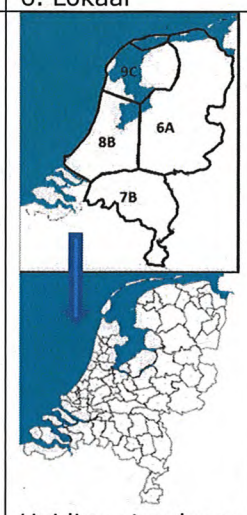
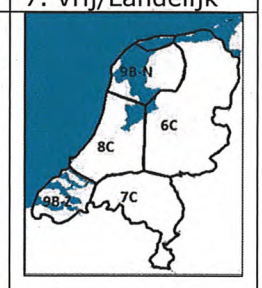
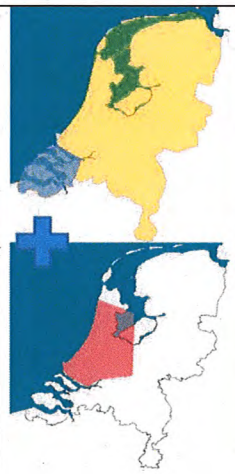
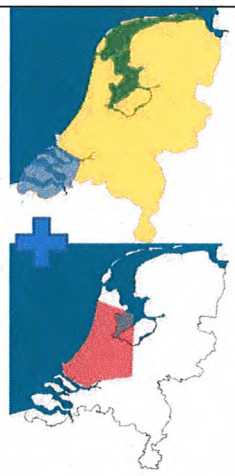
In beide varianten blijft tot afloop van de regionale vergunningen in 2022 een koppeling van FM-vergunningen in allotment 6C in stand. De enkele verleende vergunningen in allotment 6C, waarvoor geen plek meer was in allotment 6B (laag 4), worden nu nog niet gebruikt. Mogelijk zijn hier technische en/of juridische oplossingen voor. Daarmee zouden meer mogelijkheden gecreëerd kunnen worden voor de lokale laag vóór 2022.

Samenvatting bevindingen TW

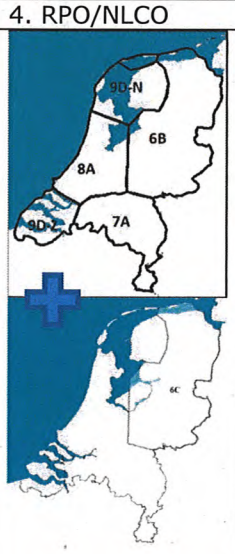
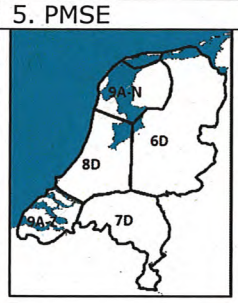
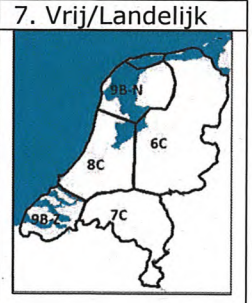
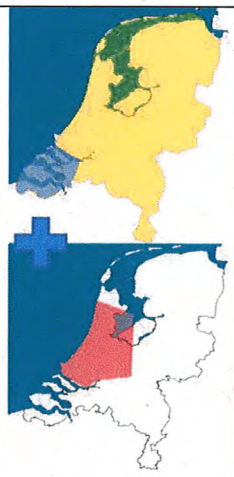
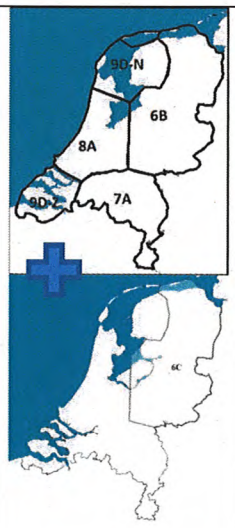
Op basis van de geformuleerde opdracht vanuit de TF kan gesteld worden dat scenario 2, zonder inbreng van laag 4, zo aangepast kan worden dat de wensen van de stakeholders nog bijna geheel gerealiseerd kunnen worden. Door het niet inbrengen van laag 4 worden de wensen van de regionale omroepen in ieder geval tot 2022 (datum nieuwe vergunningsperiode laag 4 omroepen) niet meegenomen. Verder zijn er geen grote verschillen met de eerdere uitkomsten van Scenario 2.

Er zijn, uitgaande van scenario 2, twee varianten mogelijk:
In variant 2a wordt er vanuit gegaan dat na 2022 laag 4 alsnog wordt vervangen door een regionale laag op basis van provinciegrenzen. Dat wordt in de planning verankerd door tot 2022 de op provinciegrenzen gebaseerde laag voor PMSE te bestemmen. Na 2022 komt deze laag alsnog ter beschikking voor regionale omroepen en kunnen ook de door hun gevraagde capaciteit en kwaliteitsverbetering alsnog gerealiseerd worden. PMSE krijgt dan na 2022 een andere, meer landelijk, allotment toegewezen.
In variant 2b wordt er vanuit gegaan dat het huidige laag 4 ook ná 2022 blijft bestaan. In deze variant wordt er ook na 2022 géén invulling gegeven aan de mogelijkheid voor het volgen van de provinciale grenzen voor de regionale omroepen en wordt ook de vraag naar capaciteit en kwaliteitsverbetering niet opgelost.
Afhankelijk van het verloop van de internationale coördinaties, heeft variant 2a met betrekking tot de lokale omroepen in laag 6 iets meer mogelijkheden.

Variant 2a: Behoud van laag 4 tot afloop van NLCO vergunningen

	3. MTVNL	4. RPO/NLCO	5. PMSE	6. Lokaal	7. Vrij/Landelijk
A Nu				 Huidige stand van zaken	
B				 kanaalwissel indien nodig,	
C 2022				 Mogelijke beperkt aantal kanaalwissels nodig	

Variant 2b: Onbeperkt behoud van laag 4 voor regionaal

	3. MTVNL	4. RPO/NLCO	5. PMSE	6. Lokaal	7. Vrij/Landelijk
A Nu				 Huidige stand van zaken	
B				 kanaalwissel indien nodig	
C 2022	